

Wprowadzenie

W dzisiejszym ponowoczesnym świecie coraz bardziej rozmywa się znaczenie podstawowych pojęć odnoszących się do sensu ludzkiego życia. Mniej lub bardziej świadomie, klasyczne treści przypisane takim pojęciom jak prawda, dobro, piękno, odpowiedzialność, pokora czy wolność zostają podmieniane przez ich zniekształcone odpowiedniki, zgodne z dominującym duchem epoki. Prowadzi to do pogłębiającego się chaosu intelektualnego i duchowego, który coraz silniej przenika życie jednostek, wspólnot, a w konsekwencji całych społeczeństw. Relatywizm moralny, sceptycyzm poznawczy i estetyczny subiektywizm stają się nie tylko akceptowalnymi, ale wręcz promowanymi postawami. Kolejnym etapem na tej drodze może być już tylko nihilizm – negacja wartości jako takiej – i anarchia na wszystkich poziomach życia, której skutki są trudne do oszacowania.

W tej sytuacji konieczne wydaje się ponowne sięgnięcie do źródeł – zarówno filozoficznych, jak i religijnych – które przez stulecia kształtowały fundamenty kultury zachodniej. Niniejsza książka stawia sobie za cel przypomnienie i duchową reinterpretację dziesięciu pojęć kluczowych dla chrześcijańskiego rozumienia życia: prawdy, dobra, piękna, przyjaźni, pracy, odpowiedzialności, pokory, cierpienia, wolności i szczęścia. Każde z tych pojęć zostaje ukazane w świetle dwóch wielkich tradycji: klasycznej kultury świata grecko-rzymskiego oraz biblijnego objawienia, będącego fundamentem wiary chrześcijańskiej.

Być może niektórzy czytelnicy, patrząc na spis treści tej książki, zdziwią się, że nie poświęciłem w niej osobnego rozdziału na kluczowe chrześcijańskie pojęcie jakim jest „miłość”. Uznałem, że miłość jest początkiem i kresem wszystkiego, że jest czymś więcej niż pojęciem, bo w niej jak w soczewce skupiają się wszystkie pojęcia. Wszak „Bóg jest Miłością, kto trwa w miłości, trwa w Bogu a Bóg trwa w nim” (1 J 4,16). Kto czuje się kochany przez Boga i odpowiada Miłości miłością, nie potrzebuje już rozumowych koncepcji, bo „Miłość mu wszystko wyjaśniła” (parafraza poezji Karola Wojtyły).

Książka nie rości sobie prawa do wyczerpującego, systematycznego traktatu akademickiego. Teksty mają charakter pogłębionych duchowo esejów filozoficznych i biblijno-teologicznych, napisanych przystępnym językiem, z myślą o czytelniku poszukującym sensu, a nie tylko informacji. Celem nie jest więc stworzenie zamkniętej teorii, lecz zaproszenie do osobistej refleksji, do wewnętrznej pracy i – być może – do modlitwy. W tym sensie jest to komentarz duchowy do rzeczywistości, w której żyjemy, z odniesieniem do nieprzemijających wzorców myślenia i życia.

Każdy z rozdziałów stanowi autonomiczną całość i może być czytany niezależnie. A jednak – ujęte razem – tworzą swoiste kompendium duchowe, rodzaj mapy dla współczesnego pielgrzyma, który porusza się po trudnym i często mętnym krajobrazie ideowym. Pokazują one, że powrót do korzeni – nie jako regres, lecz jako odnowione zakorzenienie – może stać się drogą do wolności i duchowej integralności.

Punktem wyjścia dla każdego tematu są kategorie i intuicje starożytnej kultury i filozofii, które pozwalają uchwycić klasyczne, a zarazem uniwersalne rozumienie danego pojęcia. Kolejnym krokiem jest prześledzenie, jak dana idea została pogłębiona przez biblijne objawienie – szczególnie w osobie Jezusa Chrystusa, który jest w pełni Prawdą, Dobrem i Pięknością.

Nie chodzi tu jednak o zestawienie dwóch światów: filozofii i Biblii, lecz o twórcze napięcie między nimi. Chrześcijańska wizja człowieka nie neguje dorobku klasyki, lecz go oczyszcza i ukierunkowuje ku pełni, jaką jest życie w relacji z Bogiem.

W czasach zgiełku i nadmiaru treści, ta niewielka książka pragnie być zatrzymaniem się nad tym, co podstawowe i niewzruszone. Zaprasza do ponownego odkrycia, że życie w prawdzie, czynieniu dobra, kontemplacji piękna, wierności przyjaźni, uczciwej pracy, odpowiedzialności, pokorze, akceptacji cierpienia, autentycznej wolności i nadziei na szczęście – to nie tylko ideały, lecz realna droga życia. Droga wymagająca, ale prowadząca do wewnętrznego pokoju i sensu.